

การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ข้าวหอมหนองมน

พัทธนันท์ วิชกิจ

สาขาวิชาออกแบบสิ่งพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยและศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ข้าวหอมหนองมน มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 1) เพื่อศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ข้าวหอม 2) เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และอัตลักษณ์ ที่สามารถนำเสนอประวัติภูมิหลังของข้าวหอมหนองมนได้ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทั้งในด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และด้านกราฟิกบรรจุภัณฑ์ โดยวิธีดำเนินงานวิจัย ทำการสุ่มแจกแบบสอบถามจำนวน 50 คน จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดที่เคยซื้อของในตลาดหนองมน ทั้งเพศชายและหญิงไม่จำกัดอายุ โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ผลการวิจัย จากข้อมูลทั่วไป เพศชายจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32 เพศหญิงจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68 อาชีพส่วนมากนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 48 รายได้ส่วนมากต่ำกว่า 10,000บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42 และข้อมูลด้านแบบสอบถามความพึงพอใจการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.07 แบ่งรายละเอียดได้ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.29 สวัสดิ์โครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ข้าวหอมแต่ละปริมาณ สามารถหิ้วหยิบจับได้สะดวก 2) ด้านกราฟิกรูปภาพลวดลายตกแต่งมีความเหมาะสมสวยงาม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.17 ระดับความพึงพอใจมาก ส่วนรูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสมปานกลาง การจัดองค์ประกอบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ข้าวหอมหนองมนได้

คำสำคัญ: การออกแบบบรรจุภัณฑ์, อัตลักษณ์, ข้าวหอมหนองมน

Research and study of packaging design to show the identity of Khao Lam Nong Mon

Patthanan Witchakij

Printing and packaging design, Industrial Technology, Science, SSRU

Abstract

Research and study of packaging design to express the identity of Khao Lam Nong Mon With the objective of research 1) To study the packaging style that is suitable for Khao Lam products; 2) to design packaging and identity That can present the background of the cross, Python, Nong Mon 3) to evaluate the satisfaction of the new packaging style In terms of structure, packaging and packaging graphics By means of research Randomly distributed 50 cases of from all target groups purchased in Nong Mon market, both male and female, with no age limit By using the (Accidental sampling) Results from general information, 16 males, 32 percent, 34 females, accounting for 68 percent, most students, 24 students, 48 percent Most of the income is lower than 10,000 baht, 21 people, accounting for 42 percent and the data on satisfaction questionnaires Satisfaction analysis results Accounted for an average of 4.07 overall in the level of satisfaction The details can be divided as follows: 1) Packaging structure, adding value to products The average value is 4.29. Very satisfied level. The packaging material structure is appropriate. The packaging structure is suitable for the product. Can handle easily Satisfied, respectively 2) Graphics, pictures, decorative patterns are beautiful. The average value is 4.17. Very satisfied level. The font style is appropriate. Composition of graphic packaging and packaging can convey the identity of Khao Lam Nong Mon Satisfied, respectively

Keywords: packaging design, identity, Khao Lam Nong Mon

บทนำ

กว่าที่ข้าวหลามหนองมนจะโด่งดังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว นั้น แรกเริ่มเดิมทีชาวบ้านหนองมนมีอาชีพทำนา เมื่อหมดฤดูการทำนา ก็จะทำข้าวหลามเป็นของหวานกินกันตามอัตภาพ โดยนำข้าวเหนียวไปแลกับน้ำตาลและมะพร้าวจากหมู่บ้านอื่น ส่วนไม้ไผ่ปากก็หาตัดกันเองบนเขาบ่อยาง เมื่อมีงานประจำปีที่ศาลเจ้าหลังหนองมน จึงมีการค้าขายขึ้น พ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่จะขายข้าวหลาม โดยในยุคนั้นมีขายกันเพียงไม่กี่ร้าน จนเมื่อมีการตัดถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ทำให้มีผู้คนแวะเวียนเข้ามาเที่ยวบางแสนมากขึ้น เกิดร้านค้ามากมายตามเส้นทางสายสุขุมวิท ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ว่าใครผ่านไปผ่านมาจะต้องนึกถึงรสชาติอร่อยหวานมันนุ่มนวลของข้าวหลามชลบุรี ในชื่อ “ข้าวหลามหนองมน”

ปัจจุบันตลาดหนองมนเป็นแหล่งการค้าที่เจริญมากที่สุดในจังหวัดชลบุรี เต็มไปด้วยผู้คนเดินกัน และจับจ่ายใช้สอยเพื่อซื้อของฝากไปให้ญาติพี่น้อง จนพูดกันว่า “มาถึงตลาดหนองมน ถ้าไม่ซื้อข้าวหลามหนองมนติดมือกลับไปเท่ากับว่ายังไม่ถึงหนองมน” ด้วยเหตุนี้ทำให้มีการจำหน่ายข้าวหลามเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความคล้ายกันจนเกิดความเหมือน ความเข้าใจผิดของผู้บริโภค ซึ่งมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดขึ้นมา หลากหลายรูปแบบสำหรับผลิตภัณฑ์เดี่ยวของ

ข้าวหลาม รวมถึงเรื่องการคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น ข้าวหลามมีหลายรส มีหลายขนาด และมีวิธีการแพคขายในหลายๆ รูปแบบ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่กล่าวมานี้ ยังขาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่นำเสนอถึงภูมิหลังประวัติความเป็นมาของข้าวหลามหนองมน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเสนอประวัติความเป็นมาของข้าวหลามหนองมน จึงต้องการออกแบบอัตลักษณ์ให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดึงดูดผู้บริโภคให้มีความทันสมัยแต่ยังคงอนุรักษ์ความเป็นพื้นบ้านเอาไว้ ดูเป็นของฝากที่มีค่าควรอนุรักษ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ข้าวหลาม
2. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และอัตลักษณ์ที่สามารถนำเสนอความเป็นที่มาของข้าวหลามหนองมน ทั้งในด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ และด้านกราฟิกบรรจุภัณฑ์
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทั้งในด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และด้านกราฟิกบรรจุภัณฑ์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้
ในครั้งนี้ คือ บุคคลทั่วไป ทั้งเพศชายและหญิง
ไม่จำกัดอายุ ที่เคยซื้อของในตลาดหนองมน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย
ในครั้งนี้ คือ บุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยง ที่
เคยซื้อของในตลาด หนองมน ทำการสุ่มแจก
แบบสอบถามจำนวน 50 คน ผู้ที่เคยท่องเที่ยว
ชลบุรี และเคยซื้อผลิตภัณฑ์ของตลาดหนองมน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 แบบสอบถาม มีทั้งหมด 50 ชุด
โดยเก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการออกแบบ
โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลทั่วไปและ
นักท่องเที่ยง ทำการสุ่มแจกแบบสอบถาม
จำนวน 50 คน ผู้ที่เคยท่องเที่ยวชลบุรี และเคย
ซื้อผลิตภัณฑ์ของตลาดหนองมน

2.2 ลักษณะการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
คือ วิธีการใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ
(Accidental sampling)

3. ประเภทข้อมูล

3.1 ข้อมูลภาคปฐมภูมิ จากการ
ตอบสนองแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากทฤษฎีที่เรียบเรียงมาแล้ว
อย่างเป็นขั้นเป็นตอน อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาจาก

วรรณกรรมการออกแบบต่าง ๆ มาเป็นแนวทาง
ในงานวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา รายได้ต่อเดือน

4.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความ
คาดหวังในการออกแบบกราฟิกที่แสดงออก
ถึงอัตลักษณ์ข้าวหลามหนองมน และระดับ
ความเห็นในการออกแบบวิเคราะห์ข้อมูล
ประเมินโดยการใช้ค่าเฉลี่ย

4.3 แบบสอบถามประเมินความพึง
พอใจต่อรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทั้งในด้าน
โครงสร้างบรรจุภัณฑ์และด้านกราฟิกบรรจุ
ภัณฑ์

5. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

5.1 ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่เลือก (ความถี่)}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}} \times 100$$

5.2 ค่าเฉลี่ย

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลบวกของค่าที่เลือกตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}$$

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจาก
แบบสอบถาม เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบ
บรรจุภัณฑ์เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ข้าว

หลามหนองมน โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 50 ชุด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ตารางที่

1) รูปแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ โดยใช้รูปภาพประกอบ แบบภาพอิสระ มีหลักการใช้สีแบบสีตัดกันใช้สำหรับข้าวหลามหนองมนในปัจจุบันที่มีการคิดค้นรสชาติที่เป็นรสคว เช่น รสแกงเขียวหวาน รสตั้มยำ และใช้สีโทนอ่อนกับข้าวหลามรสชาติดั้งเดิม และรสธรรมชาติ รูปแบบตัวอักษร แบบประดิษฐ์ รูปแบบบุคลิกภาพทางการออกแบบ แบบ friendly ดูเป็นมิตร

2) อัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ เพื่อแสดงออกถึงข้าวหลามหนองมน คือ “ข้าวหลาม” แต่ก่อนเราจะเรียกของทุกอย่าง ที่ใส่กระบอกและนำไปเผาไฟว่า “หลาม” ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในการสร้างโลโก้สินค้าเพื่อสื่อถึงความเป็นหนองมน

ตารางที่ 1 วิเคราะห์โจทย์ (Analysis)

ด้านการออกแบบ	ผลการวิเคราะห์
1. การใช้สี	แบบสีตัดกัน
2. ภาพประกอบ	ภาพการหลาม แบบภาพอิสระ
3. ตัวอักษร	แบบประดิษฐ์
4. บุคลิกทางการออกแบบ	FRIENDLY ดูเป็นมิตร

3) การประเมินความพึงพอใจ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.07 โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก แบ่งรายละเอียดตามตารางได้ดังนี้ จากตารางพบว่า 1) ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.29 ระดับความพึงพอใจมาก 2) ด้านกราฟิกรูปภาพลวดลายตกแต่งมีความเหมาะสมสวยงาม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.17 ระดับความพึงพอใจมาก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจในกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์

รายการประเมิน	ระดับคะแนน ค่าเฉลี่ย	SD	ความพึงพอใจ
ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
- รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวม	4.04	0.71	มาก
มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์			
- วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์	4.10	0.63	มาก
มีความเหมาะสม			
- บรรจุภัณฑ์เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า	4.29	0.61	มาก
- สามารถหิ้ว หรือหยิบจับได้สะดวก	3.99	0.77	มาก

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจในกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคะแนน ค่าเฉลี่ย	คะแนน SD	ความพึง พอใจ
ด้านกราฟิกบรรจุภัณฑ์			
- รูปภาพ ลวดลายที่ ตกแต่งมีความเหมาะสม สวยงาม	4.17	0.74	มาก
- รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม	4.00	0.79	มาก
- การจัดองค์ประกอบ กราฟิกบรรจุภัณฑ์	3.99	0.72	มาก
- สี สัน ความสดใส สวยงาม	4.10	0.78	มาก
- สามารถดึงดูดความ สนใจได้ดี	4.01	0.83	มาก
- บรรจุภัณฑ์สามารถสื่อ ถึงเอกลักษณ์ ข้าวหอมหนองมนได้ดี	3.98	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.07	0.74	มาก

ภาพที่ 1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ข้าวหอมที่แกะ
แล้ว

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ข้าวหอมซีต

ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ข้าวหอม
กระบอกยาว

ภาพที่ 4 ตัวอย่างถุงใส่สินค้าข้าวหลามหนองมน

ข้อเสนอแนะ

การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ข้าวหลามหนองมน มีดังนี้

- 1) ควรหาขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์ข้าวหลามหนองมนในข้อมูลโฆษณาการให้ชัดเจน และจัดวางให้อ่านง่ายขึ้น
- 2) ควรจัดวางองค์ประกอบกราฟิกและตัวอักษรอย่างลงตัว เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด
- 3) ควรนำเสนออัตลักษณ์และสามารถสื่อสารให้ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ปุ่น คงเจริญเกียรติ, สมพร เจริญเกียรติ. (2541). **บรรจุภัณฑ์อาหาร โดยความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและสมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : หอสมุดแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.

Cool kaen. (2016). การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์สิ่งพิมพ์. (ออนไลน์).: <http://kaenthakorn.blogspot.com/2016/03/blog-post.html> MGR Online (2549). “ข้าวหลามหนองมน” มนต์เสน่ห์แห่งข้าวหลาม. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://mgronline.com/travel/detail/9490000081094>

ลัดดาวัลย์ ลิ้มเลิศฤทธิ์ (2548). การผลิตและการตลาดข้าวหลาม: กรณีศึกษาหนองมน จังหวัด ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์